

Akciju sabiedrība "Sadales tīkls"
Vienotais reģ. Nr. 40003857687
Šmerļa iela 1, Rīga, LV-1160, Latvija
Tālr. (+371) 67727403, www.sadalestikls.lv, st@sadalestikls.lv

Rīgā
Datumu skatīt dokumenta paraksta laika zīmogā.
Nr. 30VD00-19/1219

Sabiedrisko pakalpojumu
regulēšanas komisija
Ūnijas iela 45
Rīga, LV-1039

Par konsultāciju dokumentu

AS "Sadales tīkls" ir iepazinusies ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) publicēto 27.06.2024. konsultāciju dokumentu par grozījumiem noteikumos par elektroenerģijas sadales sistēmas attīstības plānu un sniedz savus priekšlikumus un komentārus par Regulatora sagatavoto projektu "Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2020.gada 28.maija lēmumā Nr.1/5 "Noteikumi par elektroenerģijas sadales sistēmas attīstības plānu"" (turpmāk - Grozījumu projekts).

1. Ar 2023.gada 23.novembra likumu "Grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā" tika noteikts, ka sadales sistēmas attīstības plānā ietver informāciju vismaz par sadales sistēmas pakalpojumu tarifu vidējās vērtības izmaiņu prognozi nākamajam regulatīvajam periodam. Grozījumu projektā piedāvātajā 6.1. apakšpunkta redakcijā paredzēts ietvert prognozi par vairākiem nākamajiem regulatīvajiem periodiem, tādā veidā paplašinot likumā noteikto. AS "Sadales tīkls" rosina pieturēties pie Elektroenerģija tirgus likumā lietotā formulējuma, jo jau šāds formulējums liek operatoram prognozēt izmaksas un tarifa vērtību potenciāli pat 10 gadu tālā nākotnē (5 gadus tekošajā periodā+ 5 gadus nākošajā regulatīvajā periodā). Ja saskaņā ar Grozījumu projektu noteikumu redakcijā būs minēti vairāki nākamie regulatīvie periodi, tas praktiski jau nozīmēs veikt prognozēt pat 15 gadu un vēl tālāku nākotni. Ņemot vērā, ka elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu būtiski ietekmē dažādi ārējie faktori (PSO pakalpojuma izmaksas, elektroenerģijas cena, valsts makroekonomiskie rādītāji u.c.), kā arī pieslēgtās jaudas un sadalītās elektroenerģijas apjomi, ilgtermiņa prognozes par vairākiem nākamajiem regulatīvajiem periodiem var izrādīties ļoti neprecīzas un pat sistēmas lietotājus maldinošas. AS "Sadales tīkls" izpratnē likuma grozījumu mērķis bija ar ikgadējo attīstības plānu iepazīstināt lietotājus ar operatora plānotām sistēmas pakalpojumu struktūras izmaiņām un potenciālajām tarifu vērtības izmaiņām, ar kurām lietotājiem būtu jāreķinās sākoties jaunam (nākamajam) regulatīvajam periodam. No Grozījumu projektā piedāvātās redakcijas nav saprotams, par cik tālu nākotni (cik daudziem nākamajiem regulatīvajiem periodiem) ietekmes novērtējums plānā būtu veicams. Ja operators būs iesniedzis prognozes tikai par nākamo regulatīvo periodu (atbilstoši likumam), tad formāli nebūs izpildīta Noteikumu prasība iesniegt prognozi par vairākiem nākamajiem regulatīvajiem periodiem. Aicinām precizēt Grozījumu projektu.

Piedāvājam 6.1. apakšpunktu izteikt šādā redakcijā:

"6.1. aprēķinu par ietekmi, kādu uz sadales sistēmas pakalpojumu tarifiem radīs plānā ietvertie nākamajos 10 gados īstenojamie kapitālieguldījumi sadales infrastruktūrā, kā arī sadales sistēmas pakalpojumu tarifu vidējās vērtības izmaiņas prognozi nākamajam regulatīvajam periodam, kas ietver prognozi par vismaz pieciem nākamajiem kalendārajiem gadiem;"

2. Elektroenerģijas sadales sistēmas operatora darbības specifikai raksturīgs apstāklis, ka jaunu (iepriekš nepastāvējušu) sistēmas daļu un energoapgādes objektu ierīkošana pārsvarā notiek pamatojoties uz sistēmas lietotāju jaunu pieslēguma izveides pieprasījumu pamata. Citos gadījumos sistēmas operatora kapitālieguldījumi tiek veikti esošās sistēmas atjaunošanai, tostarp mainot sistēmas esošo objektu topoloģiju un tehniskos risinājumus, lai nodrošinātu efektīvāku sistēmas pakalpojumu sniegšanu atbilstoši faktiskajām sistēmas lietotāju aktuālajām un prognozējamām vajadzībām. Abos minētajos kapitālieguldījumu ieguldīšanas gadījumos rodas no jauna izbūvēti energoapgādes objekti. Lai praksē atbilstoši īstenotu 6.2. apakšpunktā noteikto, būtu nepieciešams precīzāk noformulēt objektu tvērumu, uz kuriem attieksies 6.2. apakšpunkta prasības. Tostarp, būtu nepieciešams precizēt, vai ar 500 tūkst. EUR ir domāta tikai operatora finansētā daļa vai projekta kopējais finansējums (t.sk. trešās puses vai ES finansējums)? Vai šajā tvērumā ietilptu pieslēguma maksas objekti, kuru operators īsteno, lai nodrošinātu lietotāja pieprasīto pieslēgumu? No redakcijas nav precīzi saprotams, vai ieguvumu izmaksu analīze Regulatoram būtu jāiesniedz par plānotajiem vai jau izbūvētajiem energoapgādes objektiem, kas atbilst noteiktajiem kritērijiem. Ja operators pareizi ir izpratis šī punkta būtību, tad izmaksu novērtējums būtu veicams par tādiem no jauna ierīkoti energoapgādes objektiem, kuru izveidē operators ieguldījis savu finansējumu vismaz 500 tūkst. EUR apjomā, lai pēc savas iniciatīvas izveidotu jaunu (iepriekš nepastāvējušu) energoapgādes objektu (apakšstaciju, elektrolīniju, sadales punktu, specifisku tehnoloģisku iekārtu u.tml.) sistēmas attīstības, drošuma un pakalpojuma kvalitātes uzlabošanai. Potenciāli par šādiem objektiem būtu uzskatāmi 2024.-2026.gada periodā ES finansēto projektu ietvaros plānotie kapitālieguldījumi (apakšstaciju izbūve un pārbūve). Bez ārējā finansējuma šāda veida kapitālieguldījumi sadales sistēmā tiek īstenoti ārkārtīgi reti. Lūdzam Regulatoru precizēt redakciju vai sniegt papildu skaidrojumu par to, uz kāda veida objektu izbūvi 6.2. apakšpunkta nosacījumi būtu attiecināmi.

3. Ņemot vērā gūto pieredzi iepriekšējo 10 gadu attīstības plāna versiju izstrādē, AS "Sadales tīkls" lūdz Regulatoru izvērtēt šādu papildu grozījumu ietveršanu grozījumu projektā:

3.1. Ierosinām izslēgt no noteikumiem prasību par plānā ietvertu kapitālieguldījumu sagrupēšanu pēc teritoriāla iedalījuma. Šāda sadalījuma izveidošana rada būtisku administratīvo slogu operatoram, bet šādam informācijas griezumam nav saskatāma pievienotā vērtība un attiecīgā informācija nav uzskatāma par ticamu tālāk paskaidroto iemeslu dēļ. Sadales sistēmas operatora kapitālieguldījumi tiek īstenoti liela skaita atsevišķu būvniecības lietu (būvniecības objektu) veidā. Tie ir daudzi paralēli īstenojami būvniecības projekti. To īstenošana plānotos termiņos ir ārkārtīgi liels izaicinājums, jo pastāv ļoti daudz ārējās ietekmes – būvprojektētāju piedāvājumu trūkums, sarežģīta būvprojektu saskaņošana ar zemju īpašniekiem, traucējumi materiālu piegāžu ķēdēs, u.c. dažādi iemesli, kas ietekmē to izpildi. Lai nodrošinātu vienmērīgu elektrotīkla atjaunošanu, notiek plānoto objektu savstarpējās aizstāšanas konkrētā gadā. Objekti, kuru izbūve kavējas, tiek izbūvēti vēlākos gados, bet citi apstiprinātie projekti, kas ir gatavāki izbūvei, tiek izbūvēti to vietā. Kā arī plānoto objektu saraksts konkrētam gadam tiek plānots ar virsplānu (lielāko kopējo vērtību), jau prognozējot, ka visus objektus neizdosies izpildīt attiecīgajā gadā. Tā, piemēram, spēkā esošajā attīstības plānā 2024. gadam jau tika iepļānota -9,3 M.EUR plānoto objektu neizpilde, kura jau šobrīd zināms, ka ir bijusi pieticīga. Tā ir sadales sistēmas atjaunošanas specifika, ka operatoram ir jāspēj vadīt liels vienlaicīgu pārbūves objektu portfelis visā Latvijas teritorijā un jāspēj operatīvi pārplānot objektu īstenošanas secība un laika grafiks. Tā rezultātā kapitālieguldījumu sadalījums pa teritorijām ir ļoti mainīgs pat viena konkrēta investīciju gada ietvaros, jo:

- Elektrotīklu rekonstrukcijas programmās jau sākotnēji tiek plānots izmaksu ziņā lielāks objektu apjoms nekā plānotas investīcijas konkrētā gadā, tāpēc kapitālieguldījumu sadalījuma pa teritorijām summa loģiski būs lielāka par kopējiem plānotajiem kapitālieguldījumiem attiecīgajā gadā.

- Virkne programmu vai tās sastāvdaļu plānošanas brīdī netiek detalizētas līdz konkrētam objektam, bet tiek aplēstas kopējos fiziskos vai monetāros apjomos, piemēram, kontroluzskaišu uzstādīšana, TP ēku rekonstrukcija, klientu pieslēgumi, bojāto transformatoru nomaiņa, pamatlīdzekļu iegādes, viedo skaitītāju uzstādīšana, DVS gala iekārtu nomaiņa u.tml. Šajos gadījumos investīciju sadalījums pa teritorijām nav iepļānojams.

- Ir programmas, kurām nemaz nav piesaistes teritorijai, piemēram, transporta iegādes, nemateriālie ieguldījumi u.tml..

Tātad plānā norādītā informācija par kapitālieguldījumu sadalījumu pa teritorijām praktiski vienmēr būs atšķirīga no reāli īstenotajiem kapitālieguldījumiem attiecīgajā teritorijā konkrētā investīciju gadā. Sabiedrības informētībai sistēmas operators savā mājaslapā ir izveidojis interaktīvu karti, kurā atspoguļo plānotos kapitālieguldījumus un to īstenošanas statusu <https://karte.sadalestikls.lv/lv/elektroliniju-rekonstrukcijas>.

Lai risinātu šo problemātiku plāna sagatavošanā un īstenošanā, operatora ieskatā noteikumos būtu nepieciešams veikt šādus papildu grozījumus:

- 5.1.2. apakšpunktā svītrot vārdus "pa administratīvajām teritorijām (turpmāk – teritorijas)";
- 5.1.3. apakšpunktā svītrot vārdus "pa teritorijām";
- 5.2.2.2. apakšpunktā svītrot vārdus "teritorijām un";
- Svītrot tabulas aili "Teritorija" 3.pielikumā un 4.pielikumā ietvertajās tabulās, svītrot vārdu "teritorijas" 4.pielikumā ietvertās tabulas nosaukumā.

3.2. Ierosinām atteikties no pārāk lielas detalizācijas attiecībā uz tīkla tehnisko raksturojumu. Noteikumu 5.1.1. punkts paredz raksturot tīklu sadalījumā – tīkls blīvi apdzīvotās vietās, tīkls apdzīvotās vietās, izkliedēts tīkls. Šī nosacījuma izpildei operators līdz šim bija izveidojis mākslīgu pieeju, kā noteikumu prasību izpildei šādu klasifikāciju izveidot un plāna saturā aprakstīt. Iepriekšējos gados operators plānam pievienoja papildu pielikumu par pārskatu ar tīkla novērtējumu pa administratīvajām teritorijām, kur katra administratīvā teritorija tika klasificēta atbilstoši šim minētajam iedalījumam, ņemot vērā kopējo tīklu garumu un lietotāju skaitu attiecīgajā teritorijā. Tomēr praksē, piemēram, Alūksnes novadā ir teritorijas kurās ir gan blīvi apdzīvotas, gan ir teritorijas bez blīvas apdzīvotības, tāpēc šāds novērtējums nesniedz precīzu informāciju. Operatora ieskatā šāda specifiska iedalījuma izmantošana nav pamatota un nedod pievienoto vērtību plāna lasītājam, bet nepamatoti sarežģī plāna izstrādes procesu. AS "Sadales tīkls" ierosina svītrot no noteikumiem 5.1.1. apakšpunktā vārdus "(tīkls blīvi apdzīvotās vietās, tīkls apdzīvotās vietās, izkliedēts tīkls)".

3.3. Aicinām Regulatoru izvērtēt noteikumu 4.pielikumā ietvertās tabulas lietderību. AS "Sadales tīkls" ierosina atteikties no 4. pielikuma, bet tā vietā paredzēt pilna plānoto (operatora iekšēji apstiprināto) kapitālieguldījumu projektu saraksta iesniegšanu Regulatoram. Kā iepriekš skaidrojām, kapitālieguldījumu sadalījumam pa teritorijām nav pievienotās vērtības, jo kapitālieguldījumu apjoms konkrētā teritorijā ir ļoti mainīgs lielums pat viena investīciju gada ietvaros un faktiski vienmēr tas ir apstiprinātajam plānam neatbilstošs, jo kapitālieguldījumu apjomu ietekmē arī citās teritorijās īstenojamo projektu gaita, tāpēc apjoms var gan palielināties, gan samazināties. Kapitālieguldījumu programmu griezumā plānotās investīcijas ir nolasāmas no 2.pielikuma, kurā kopumā arī ir aprakstīti ieguvumi no attiecīgo kapitālieguldījumu īstenošanas. Visi vienā programmā esošie projekti ir vienveidīgi un īstenoti ar identisku mērķi, tāpēc atkārtoti skaidrot to pamatotību 4.pielikumā nav nepieciešams. Operatora ieskatā šis 4.pielikumā paredzētais kapitālieguldījumu atspoguļošanas formāts arī praktiski ierobežo Regulatora iespējas pilnībā pārredzēt un faktiski uzraudzīt visus operatora plānotos kapitālieguldījumu projektus. Vienkāršāk un efektīvāk sagatavojams, kā arī Regulatoram pilnīgāku informāciju sniedzošs, būtu pilns operatora plānoto (iekšēji apstiprināto) kapitālieguldījumu saraksts. Pilnais saraksts ietvertu visus uz plāna iesniegšanas brīdi operatora iekšēji apstiprinātos kapitālieguldījumu projektus tuvākajiem gadiem. Lai gan visiem šiem projektiem ir noteikts kāds plānotais īstenošanas gads, tomēr kā iepriekš tika skaidrots, praksē dažādu iemeslu dēļ šo projektu īstenošanas secība var tikt mainīta, tāpēc arī konkrētam kapitālieguldījumu atspoguļojumam pa gadiem nav praktiskas nozīmes. Pilna objektu saraksta saņemšana arī sniegtu iespējas Regulatoram, piemēram, izlases veidā iegūt informāciju par ikvienu operatora plānoto kapitālieguldījumu projektu. Jānorāda, ka objektu teritoriālo sadalījumu operators atspoguļo interaktīvā kartē savā mājaslapā, turklāt katru gadu dodas vizītēs pie visām Latvijas pašvaldībām, iepazīstinot pašvaldības ar saviem kapitālieguldījumu plāniem.

3.4. Redakcionāla rakstura priekšlikums. Aicinām pielāgot 3.pielikumā ietvertās tabulas noformējumu sadales sistēmas kapitālieguldījumu projektu specifikai, samazinot gadu skaitu, par kuriem jāatspoguļo konkrēta kapitālieguldījumu projekta izmaksu sadalījums. Lielākie sadales sistēmas kapitālieguldījumu projekti tiek īstenoti maksimums 2 līdz 3 gadu laikā. Sadales sistēmā nav pārbūves projektu, kas ilgtu 10 gadus. Līdz ar to aizpildot noteikumu 3.pielikumu, nākas aizpildīt tabulu pamatā ar nulles vērtībām, jo projekti pamatā ir plānoti 1-2 gadu garumā, bet pārējās 8-9 ailītes ir jāizpilda ar 0.

AS "Sadales tīkls" lūdz izvērtēt sniegtos priekšlikumus un nepieciešamības gadījumā ir gatava sniegt papildus nepieciešamo informāciju Grozījumu projekta izstrādei.

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.

Finanšu direktore

Kristīne Sarkane

Tehniskais direktors

Raimonds Skrebs

Agris Kurms 25482243